

2008г. - По-важни изяви в медиите

БАН: Добре е да има бюджетен излишък, 20% от него – за общините

Последна редакция: 10.09.2008, 14:18 Публикуване: 10.09.2008, 14:18

Автор: finance.news.bg, investor.bg Мая Цветкова

При сегашното състояние на икономиката бюджетният излишък гарантира финансовата устойчивост, особено при високия дефицит по текущата сметка. Това каза на пресконференция днес **проф. Гарабед Минасян от Икономическия институт към Българска академия на науките (БАН)**. От европейските страни Естония също има около 3% бюджетен излишък, колкото се поддържа и у нас, сравнително високи излишъци има и в скандинавските страни и Испания. От друга страна обаче, България и Латвия са рекордьори по размер на дефицита по текущата сметка – над 20%. Най-лошият вариант по думите на проф. Минасян е, когато има едновременно дефицит по текущата сметка и бюджетен дефицит, като например в Румъния има около 14% дефицит по текущата сметка и 2% бюджетен дефицит. Друг положителен фактор при нас според него е, че имаме високи валутни резерви (без златните). Техният ръст за първите осем месеца на 2008 на годишна база е 40%.

От БАН поясниха, че този признак косвено означава висок инвестиционен интерес към страната ни и високо доверие в лева. Беше посочено, че през тази година много са нараснали вложенията на чужди граждани в банки в България. От БАН отчетоха и че събираемостта на данъците през последните години расте. Докато през 2003 г. делът на ДДС в брутния вътрешен продукт е бил 9%, през 2006 г. той е 12%. В същото време икономистите припомниха, че когато излишъкът е прекалено голям, това може да означава неточност при планирането в бюджета на приходите и разходите или съзнателно залагане на ниски равнища на инфлация, което съответно води до по-високи равнища на БВП от заложените. През последните няколко години бюджетните разходи почти не нарастват и затова през 2005 г. БВП е бил с 3,5% по-голям от предвиденото. През 2006 г. този показател е бил 8,2%, през 2007 – близо 11%, а за тази година се очертава да бъде около 7%, т.е. вероятно в парично изражение БВП ще надмине 66 млрд. лв. Относно бюджетния излишък, който ще подлежи на разпределение в края на годината, според различни изчисления той ще варира между 1,2-1,8 млрд. лв. От БАН не се наеха за какво ще се използва, тъй като все още не се знае и точната сума. Част от изпълнението на планирания излишък се дължи на факта, че тези средства са предвидени за съфинансиране на проекти, които основно се финансират с европари, но тези проекти не са реализирани досега и не се знае дали това ще стане до края на годината. Беше посочено обаче, че 20% от средствата, които се преразпределят, ще е добре да бъдат дадени на нуждаещите се общини за ремонтване, от една страна, на пътища и мостове, или, от друга страна, за ремонт на детски градини и домове за възрастни хора. От БАН заявиха, че е препоръчително общинските бюджети и да поддържат излишък от 4%. За тази година само 10-15 общини в страната имат бюджетен дефицит, а средният бюджетен излишък, който според БАН е висок, е около 7%. Има и общини, които са с излишък от над 10%. Това според експертите означава недобро планиране на приходите и разходите на общинско равнище.

На въпрос на Investor.bg как се гледа на предложението около 1 млрд. лв. от бюджетния излишък да отидат в Сребърния фонд, **директорът на Икономическия институт към БАН Митко Димитров** отговори, че по принцип такова решение на въпроса би било правилно, особено като се има предвид, че нараства делът на възрастните хора в страната, които не работят. Той допълни, че в същото време е важно по какъв начин ще бъдат вложени тези средства, за да растат, а да не бъдат изядени от инфлацията.

Монитор

Излишъкът може пак да напомпа инфлацията

Последна редакция: 11.09.2008, 08:30 Публикуване: 11.09.2008, 08:30

Автор: *finance.news.bg*, Монитор

Харченето на огромни суми от бюджетния излишък в края на годината ще напомпа инфлацията. Това предупреди вчера икономисти от БАН. В последните месеци от годината инфлацията е най-висока именно поради практиката от последните години в този период да се разпределят бюджетни излишъци, каза **директорът на Икономическия институт към БАН Митко Димитров**. Според него натрупаният излишък не се харчи ефективно, защото трябва да бъде изразходван за кратко време. Димитров препоръча парите да бъдат вложени в Сребърния фонд, вместо да се дават като коледна надбавка.

Добре било и да се финансират еднократни разходи - закупуване на техника, ремонти и др. Според **Гарабед Минасян** трябва да има бюджетен излишък, защото България е с хроничен дефицит по текущата сметка. Излишъкът обаче трябвало да бъде в рамките на около 3% от брутния вътрешен продукт. Хроничното преизпълнение на бюджетния излишък показва неадекватно проектиране на инфлацията и БВП, както и на приходите и разходите в бюджета, каза още проф. Минасян. Задържането на инфлацията на ниски прогнозни нива води и до заделянето на по-ниски компенсации и на задържане на разходната част.

София Симеонова

mediapool.bg

БАН: Парите от излишъка помпат инфлацията в края на годината

Последна редакция: 11.09.2008, 09:37 Публикуване: 11.09.2008, 09:37

Автор: *finance.news.bg*, *mediapool.bg*

При това планиране бюджетът вече не е инструмент на макроикономическата политика. Разпределението на бюджетния излишък и харченето му в кратко време в края на годината води до висока инфлация в този период. Това каза **директорът на Икономическия институт при БАН ст. н. с. Митко Димитров** в сряда в коментар за излишъка и политическите спорове за за разпределението му.

Икономисти от БАН представиха позициите си по актуалната в последните дни тема.

Според ст. н. с. Димитров натрупването на огромен бюджетен излишък не е най-добрият начин на управление на държавата. Ако тези средства бяха оставени у данъкоплатците, всеки от тях по-добре би решил как да ги изразходва, вместо това да става чрез посредничеството на държавата, посочи Димитров. По-добре е парите да бъдат вложени в така наречения Сребърен фонд в подкрепа на пенсионната система, отколкото да бъдат раздадени като коледна надбавка, каза още той. Според него с бюджетния излишък може да се финансират еднократни разходи - закупуване на техника, ремонти и други. В същото време стои и въпросът с бюджетния дефицит, а области в държавния бюджет като здравеопазване, образование, наука остават недофинансирани, отбеляза ученият.

Поддържането на бюджетен излишък не е често срещана практика, но се препоръчва, когато има проблеми в платежния баланс и значителен дефицит по текущата сметка, както е в България, каза **проф. Гарабед Минасян**, който допреди година бе член на Управителния съвет на БНБ. Естония, в която също има валутен борд, поддържа излишък от около 3% от БВП, в скандинавските страни се реализират много високи бюджетни излишъци, както и във Финландия и Испания в последните години, даде пример той. Лошото е, че България е рекордьор по дефицит на текуща сметка – над 20% от БВП за миналата година, което означава, че ние потребяваме повече вносна продукция, отколкото изнасяме. Латвия, която има сходен с нашия дефицит по текущата сметка, поддържа балансиран бюджет, докато Румъния през последните 2 години има бюджетен дефицит, надвишаващ 2%, посочи проф. Минасян. Според него трябва да има бюджетен излишък, но в рамките на около 3% от БВП, отбеляза Гарабед Минасян. Хроничното преизпълнение на бюджетния излишък (тази година той ще бъде над 3% - б.р.) показва неадекватно прогнозиране на инфлацията и БВП, както и на приходите и разходите при формирането на консолидирания държавен бюджет, коментира той. Задържането на инфлацията на ниски прогнозни нива води и до заделянето на по-ниски компенсации и на задържане на разходната част, обясни проф. Минасян. Залага се и по-нисък БВП, вследствие на което и по-ниски приходи и разходи. Приходите обаче се преизпълняват с 12-14% през изминалите няколко години, а разходната част не се актуализира, защото за това трябва решение на парламента и признаване от страна на правителството, че консолидираният държавен бюджет не е бил разчетен правилно, посочи икономистът. В същото време БВП е превишен през 2006 г. - с 8%, а през 2007 г. - с почти 11%. Според проф. Минасян става изкривяване на макроикономическата картина в страната и държавният бюджет престава да изпълнява функциите си на инструмент за провеждане на макроикономическа политика. Икономистът отбеляза още, че е много важен и въпросът със средствата за кофинансиране на програмите на ЕС. В момента европейското финансиране е замразено и средствата, предвидени от българска страна, също остават неизразходвани, но ако европейските фондове бъдат отворени за България и програмите стартират, то бюджетният излишък ще остане доста по-малък до края на годината, прогнозира той.

Ст. н. с. Искра Белева се обяви против "инцидентните финансови инжекции" в социалната сфера, очевидно визирайки неуспешния опит с "почивка за 5000 пенсионери. При дебатирането как да се изразходват средствата от бюджетния излишък забравяме да поставим въпроса до каква степен това недобро управление на държавни средства е ошетило социалната сфера, посочи Белева. Според нея формирането на данъчните ставки е мощно оръжие за стимулиране и подпомагане на семействата и на социалните дейности, а не се използва.

Според **ст.н.с. Стефан Иванов** 20% от бюджетния излишък би трябвало да бъде предоставен на общините, защото те предоставят около 20% от публичните услуги в държавата. Тъй като средствата от излишъка са еднократни приходи, нормално е да бъдат изхарчени за еднократни разходи - ремонти, обезопасяване на диги и мостове, строеж на пътища, осигуряване на детски градини в по-големите градове и на условия за полагане на грижи за стари хора в по-малките градове, посочи икономистът.

Излишъкът в бюджета позволява да се намалят данъците

Последна редакция: 11.09.2008, 11:29 Публикуване: 10.09.2008, 16:18

Автор: Димитър Събев

Екип икономисти от БАН, сред които добре познатите на читателите на Money.bg професор **Гарабед Минасян** и ст.н.с.др. **Митко Димитров**, споделиха вижданията си за **бюджетния излишък в България** на специална пресконференция в БТА. Бюджетният излишък не е паднал от небето, това на практика представляват пари, събрани от населението, от нас. Учените изтъкнаха: дискусията следва да се прецизира, не трябва да се умува как бюджетният излишък да бъде похарчен, а дали изобщо трябва да има бюджетен излишък в страната. Или поне дали е оправдано бюджетният излишък да бъде толкова висок.

Ясно е, независимо от твърденията на финансовия министър, че събирането на извънредни пари и след това залповото им изразходване, **не е най-добрия начин за управление на публичните средства**. Известни са редица икономически теории и успешни практики, според които държавата не трябва да изземва парите, а да ги оставя при хората. По този начин ще се увеличи икономическата активност, ще нарасне и БВП на страната.

Българският бюджетен излишък е щекотлив въпрос също и затова, че той се разпределя от политически лидери, в **извънпарламентарна процедура**. Докато Народното събрание приема Закона за републиканския бюджет всяка година, бюджетният излишък се разпределя по правителствено усмотрение и е напълно уместно да се усъмним в безпристрастността на изпълнителната власт.

Може да се намери потвърждение и в това, че събирането и харченето на висок **бюджетен излишък води до повишаване на инфлацията** (същата тази инфлация, която пречи на правителството да увеличи заплатите в публичната сфера). В последния месец в края на годината, когато „излишъкът“ се усвоява и се правят по-големи бюджетни разходи, е документирана и по-висока инфлация, изтъкна директорът на института по икономика на БАН проф. Димитров.

Професор Минасян, чийто задълбочен анализ на проблема имахме честта да публикуваме в началото на седмицата, обясни понятието **двоен дефицит**. Под двоен дефицит се разбира ситуацията, в която в страната има дефицит на текущата сметка (България заедно с Латвия е рекордьор в ЕС с дефицит по текущата сметка над 20% от БВП) и едновременно с това и бюджетен дефицит. Бюджетният излишък има компенсаторна, гарантираща стабилността роля и в този смисъл, предвид огромния ни дефицит във външната търговия и по текущата сметка, за **България е добре да работи с излишък**. Впрочем така правят редица държави, макар и в света „финансите на излишъка“ да са все пак малцинство. Само че всичко си има граници: проф. Минасян е привърженик на излишък от порядъка на не повече от 3% от БВП.

Големият проблем се съдържа в **съзнателното постигане на големите бюджетни излишъци в България от страна на управляващите**. Действително, има повишаване събираемостта на данъците в страната (при ДДС с 30% по-висока събираемост в рамките на 3 години). Но черешката е другаде. Приемат се необосновано ниски

прогнозни значения за инфлацията, следователно дефлаторът на БВП става по-нисък, прогнозира се по-нисък БВП от реалистичното, което води до залагане на по-ниски приходи и разходи в бюджета. През последните години приходите надвишават планираните с 12 - 14%, а разходите остават стабилни, даже може да се говори за „задържане на разходната част“. Прогнозите за БВП през 2006 г. са били с 8% по-ниски от реализираните, през 2007 г. БВП е с 11% по-висок отколкото е планирано при съставянето на бюджета, оценка за 2008 г. е около 7% превишение на изпълнение над плана.

В макроикономиката на нито една страна няма само лоши неща. Същото се отнася и за нашата държава. Облекчаващо обстоятелство за България е стабилното нарастване на валутните незлатни резерви, които са се покачили с 40% за първите 8 месеца на годината. Като цяло в страната влизат повече пари, отколкото излизат, независимо от дефицита по текуща сметка. Защо? - защото външните инвеститори чувстват, че има смисъл да се инвестира у нас. Това води и до повишено доверие в българския лев. Другото добро нещо е **повишената събираемост на данъците.** Но въпреки всичко, създава се усещането, че на администрацията сякаш не ѝ се вярва благоприятната тенденция със събираемостта на данъците да се задържи устойчиво.

Тази година е специална: до юли приходите са преизпълнени с 600 млн. лв., но не са усвоени разходи в размер на 1.9 млрд. лв. (1.9 млрд. по-малко от плана са изхарчени). Що се касае за разходите, няма основание да се хвалим с икономично управление на държавните средства: това са **задържани капиталови разходи от кофинансиране по европейски проекти,** ставащо ненужно заради наложеното ни наказание от Брюксел.

Относно влиянието на бюджетния излишък и разпределянето му върху социалната сфера се изказа **Искра Белева,** специалист по икономика на труда. Но думите ѝ рязко се отличават от популисткото „подпомагане на пенсионери по Коледа“, което управляващите искат да ни представят за социален ангажимент. Според учения, в социалната сфера **инцидентните финансови инжекции не следва да се адмирират.**

Всъщност бюджетният излишък ощетява развитието на социалната сфера. Какво щеше да се случи, ако парите бяха оставени в домакинствата (например да се продължи практиката на отстъпки за ДОД в семействата с деца)? В другите развити страни намаляване на данъците се използва широко **за насърчаване:** у нас от една страна няма достатъчна политическа воля, от друга няма достатъчно изследване за възможностите за това.

Вторият въпрос на д-р Белева е: колко от излишъка ще отиде в социалната сфера? И как? Защото в бюджета на социалното министерство цели 76% са предвидени за социално подпомагане. Подпомагане, спасяване, помощ за рискови групи ... **А не е ли време от спасителни действия да се премине към насърчаване, стимулиране, активизиране?** Белева заяви: смисълът на икономическото развитие е благоденствието на хората (забравихме го в последните 20 години, но в развитите икономики е именно така). То може да се постигне с отделяне на повече пари за образование и заетост.

Сред другите предложения на учените изпъкна това за предоставяне на 20% от бюджетния излишък на общините за капитални разходи (за безопасност на пътища, мостове, диги и т.н.) и **възможността да се намали ДДС и вноската за социални осигуровки.** Последното предложение идва от директора на икономическия институт на БАН: понижението на данъците да не е драстично, а плавно с 2% годишно.

След срещата професор Минасян сподели за читателите на Money.bg: Оценявам бюджетния излишък в България положително предвид високия дефицит на текущата сметка у нас. Страхувам се какво можеше да стане, ако го нямаше. Но за всяко нещо си има граници. Например нормалното (евристично правило) е валутните резерви на страната да покриват 3 месеца вноса ѝ. През 1997 г. този важен макроикономически показател падна под 1 месец при тънкия ни внос тогава. Сега разполагаме с валутни

резерви за 6 месеца от раздутия ни внос. Докога ще продължаваме? По същия начин, в един момент държавният бюджет престава да изпълнява функцията си на стабилизатор. Има пълно фиаско при определяне на бюджетните пропорции. Нещата с публичните финанси на България с толкова голям бюджетен излишък не могат да бъдат реални.

Бюджетният излишък да се харчи целево за проекти в средносрочен план, смятат икономистите от БАН

Последна редакция: 19.09.2008, 09:12 Публикуване: 19.09.2008, 09:12

Автор: *finance.news.bg*, БНР

Българското правителство обяви, че изпълнението на бюджета за тази година или така нареченият бюджетен излишък ще се използва целенасочено в две сфери – социалната и за инфраструктурни проекти. Около 1 милиард и 200 млн. лева от над 4,5 милиарда лева излишък ще отидат за повишаване на пенсиите, за коледни добавки към тях, за помощи за отопление на социално слабите. Част от бюджетните средства ще отидат и в Сребърния фонд, който гарантира стабилността на пенсионната система в бъдеще. Що се отнася до инфраструктурните проекти, правителството възнамерява с част от излишъка да бъде довършена автомагистрала "Тракия".

Разпределението на част от средствата на бюджетния излишък предизвика дебати и различни оценки в обществото. Експертите от Икономическия институт на БАН смятат, че не е толкова важно бързо да бъдат похарчени средствата, а за какво ще бъдат използвани. "Въпросът за бюджетния излишък според нас има две страни, казва **Митко Димитров, директор на института**. – Напоследък се акцентира преди всичко върху това как да бъде похарчен. Но може би по-важно е да се отговори на въпроса дали трябва да има такъв голям бюджетен излишък, дали политиката на натрупване на излишък всяка година, който значително надхвърля 3-те процента, приети за нормални, е случайна или е желано състояние. Според нас това не е най-добрият начин за управление на обществените средства. По-добре е планирането на бюджета да бъде направено по-точно, така че тези пари да останат във всеки един от данъкоплатците." Не трябва да се допускат разходи, които могат да нарушат макроикономическата стабилност на страната, предизвиквайки инфлация, добавя Димитров. По-добре е средствата от излишъка да бъдат сложени в Сребърния фонд, отколкото да се раздадат като коледни надбавки на пенсионерите. И още: средства от бюджетния излишък да бъдат заделени и за наука и изследвания, настояват от БАН.

Поддържането на бюджетен излишък не е разпространена световна практика, но той се препоръчва от икономическата теория за две цели, казва Гарабед Минасян. Първо, за осигуряване на финансова устойчивост, а също и при наличието на тежък дефицит по текущата сметка (каквото България има, той е над 20 процента от БВП). Затова, според Минасян, добре е страната да следва стратегията на поддържане на бюджетен излишък в рамките на 3 процента годишно, което е баланс на големия дефицит по текущата сметка. Минасян посочва още един показател, важен за макроикономическата стабилност на страната. "Ние имаме едно облекчаващо обстоятелство, когато говорим за необходимост от поддържане на някакъв излишък, казва той. – И това е че нашите валутни резерви растат много стабилно и постоянно. Например, ако вземем първите 8

месеца на текущата година, не златните валутни резерви на България бележат устойчив прираст от около 40 процента на годишна база, независимо, че има криза на световните финансови и капиталови пазари." Според Гарабед Минасян толкова голям бюджетен излишък, както през последните години, се получава, когато има неточност при планирането на приходите и разходите в бюджета. Приходите се преизпълняват чувствително, докато разходите се задържат и остават на относително ниско равнище.

И според Искра Белева вместо да се заделят средства от излишъка, по-правилно решение на проблемите в социалната сфера може да има чрез намаляване на данъците и осигуровките, което ще остави повече средства у населението. "Една успешна социална политика, отбелязва тя, изисква дългосрочна визия. Освен това – последователност в нейното реализиране в средносрочен и краткосрочен хоризонт. Това означава стабилност и балансиран разчет на необходимите финансови ресурси. В този смисъл инцидентните финансови инжекции, в това число и от бюджетния излишък, не следва да се адмирират в социалната сфера." Ако се погледне бюджета на Министерството на труда и социалната политика, добавя Белева, се вижда, че 76 процента от него се заделя за програми за социално подпомагане на рискови групи. Но е време да се помисли за преход към проекти и програми, които стимулират хората да бъдат по-активни, да генерират доходи, да дават своя принос към бюджета като данъкоплатци. Това е пътят за решаване на проблемите в социалната сфера.

Милка Димитрова

money.bg

Ст. н. с. д-р Митко Димитров: Не можеш да излъжеш пазара

Последна редакция: 19.09.2008, 11:37 Публикуване: 19.09.2008, 11:37

Автор: *finance.news.bg, Money.bg*

Данните за инфлацията са по-добри от очакваното казаха някои икономисти, след като националната статистика обяви 11,8% инфлация за август на годишна база. По този показател България е далеч от средните стойности за ЕС. Какво е вашето мнение, г-н Димитров

- Нямам основание да се съмнявам в статистиката и приемам за нормално, че инфлацията сега не е толкова висока, колкото миналата година. Но и правителството може да влияе като регулира процеси, които оказват влияние на формирането на цените с картелни договаряния и други. Проблемът е в това, че България трябва да решава две задачи с противоположен знак - от една страна да поддържа ниска инфлация, която може да бъде малко над средната за страните от еврозоната, а от другата страна, равнището на цените да се приближи до средното в ЕС. Въпросът е как да стане това - по-бързо или постепенно. Основният проблем е износът, защото повишаването на вътрешните цени при фиксираното съотношение между лева и еврото води автоматично до увеличаване на разходите в евро на българските износители и ги прави по-неконкурентоспособни. От друга страна, у нас се подобряват условията за вносителите, защото българинът ще има по-голяма покупателна способност. Затова трябва да се намери балансът.

Казахте, че правителството трябва да търси лостове за регулиране на инфлацията. Как може да стане това? Няма ли да има съпротива от участниците на пазара?

- Не става въпрос за намеса на конкурентния пазар, а за регулиране на пазарните деформации. Например срещу посредниците, които силово забраняват на директните производители да излязат на пазара или срещу картелни споразумения. Задължение на всяко правителство е да атакува такива дефекти.

Може би трябва да се подобрява законодателството, защото регулаторните функции на държавната власт се регламентират в закони и подзаконови актове?

- Това е една от слабостите на България, защото може би не се осъзнава, че от законодателството и ефективността на работата на контролните органи, полицията, съдебната власт е фактор за икономическото развитие.

Пак според статистиката икономическият ръст също гони рекордни показатели от 7,1% за второто тримесечие на 2008 г. В същото време търговският баланс запазва огромния си дефицит от над 8 млрд. лв., а БНБ съобщи за намаляване на чуждестранните инвестиции. Какво е посланието на тези числа?

- Нека да изчакаме с чуждестранните инвестиции, за да се види дали това е временно явление или тенденция, къде е намалението - при имотите или в други области. Ако въздържането на инвеститорите е в резултат на последните разкрития за корупция при усвояването на еврофондовете, това ще е най-лошото за страната. След като имаме огромен дефицит в търговския баланс, а показателите са за бърз растеж, това е добре за икономиката. Тези стойности може и да са по-високи. През последните години имаме рязко нарастване на инвестициите - не само на външните, но и на вътрешните. А за сегашното състояние на външнотърговския баланс допринасят и големите размери на ПЧИ, и на преводите на работещите в чужбина, защото с тези пари се купуват предимно вносни стоки. Част от големия дефицит се дължи и на това.

Има ли България свой икономически модел, който да я отличава от другите бивши социалистически държави?

- Въздържам се да говоря за специфичен модел. При нас е характерно, че отрицателните промени, които съпътстваха прехода, бяха повече от положителните. Растежът на българската икономика започна по-късно, а и все още основният ни проблем е корупцията. Икономиката е силно зависима от политиките.

Въпреки рестриktivните мерки, които налага БНБ, и постоянно повишаващите се лихви на банките, кредитният пазар постоянно расте. Не се ли плаши българинът от ипотечната криза, която взема сериозни размери не само в САЩ, но вече настъпва и в Европа?

- Проблемът не е в размера на кредита, а във високите темпове, с които той расте. Като дават нови заеми, банките се борят за клиенти. За да печелят повече, те може да са по-невнимателни към оценката на възможностите да се връщат отпуснатите кредити. Нашите плюсове са в това, че БНБ задължи търговските банки да увеличат резервите си, което при случай би действала като буфер. Банките у нас са със собственици от различни страни, за разлика от Естония например повечето банки са шведски. При влошаване на финансовия пазар в Швеция това ще засегне и Естония. Българинът има по-лековато отношение към риска, т. е. по-хазартно поведение. Проблемите, които се появяват вече със строителството по морето и по големите планински курорти, може да доведат до рискови ситуации. Върху това също би трябвало да обръщат внимание банките, когато отпускат кредитите на строителни предприемачи.

Българските банки бързо реагираха на кризата и бързо вдигнаха лихвите...

- Не им е лесно, защото ако тръгне кризата и в България, а те са взели като обезпечение самия имот, какво ще го правят като не могат да го продадат. Населението също трябва

да отчита собствените си възможности и да не се увлича от общата кредитна еуфория. Пазарът най-бързо може да възстанови равновесието, но това ще бъде болезнено и за двете страни. Можеш да излъжеш банката, че си платежоспособен, можеш да излъжеш някой партньор или държавата, но пазара не можеш да излъжеш.

Има ли начин България да бъде заобиколена от финансовата криза?

- Не мисля, че финансовата криза е 100% задължителна за всички страни. Ние имаме вътрешни фактори, които ако се овладеят, може да не попаднем толкова много под влияние на ставащото в САЩ. Вътрешните фактори са с по-голяма тежест.

Кои са тези фактори?

- На първо място това са вътрешните фактори за растеж на икономиката. Също така е важна политиката на банките. Те трябва да преценяват по-прецизно кредитоискателите, да искат повече доказателства за тяхната платежоспособност, да правят анализ на макро- и микроравнище.

Финансовите трусове от САЩ се усетиха на фондовата борса...

- Това беше първия период на по-сериозна активност на борсата и някои цените изкуствено се завишаваха. Всички страни в началото имат подобни периоди.

Има ли шанс българската икономика да се освободи скоро от натиска на политиците? Кои са основните пречки това да се случи?

- При нас политиците искат да участват в разпределението на приходите, а в основата на проблема е финансирането на партиите. Затова е важно да се приеме закон и финансирането на партиите да стане както са добрите практики в развитите страни - прозрачно и с контрол от обществото. Съответните органи като Сметната палата например да има изисквания по отношение на размера на средствата, тяхната отчетност и прозрачност.

Преди седмица на специална пресконференция представихте позицията на Икономическия институт на БАН относно бюджетния излишък. Получихте ли някакви сигнали от правителството и управляващата коалиция, че са чули вашите препоръки?

- Въпросът за използването на академичната мисъл е важен и в развитите страни правителствата съзнават необходимостта от външна, независима, обективна експертиза. Мнението на изследователите може да улесни вземането на решение, което може да е по-обосновано и по-компетентно. При нас това липсва. Ние имаме добри отношения с Министерството на труда и социалната политика и с други министерства. Наши учени участват в разработването на техни материали, но това зависи от личните контакти. Нормалният начин е тези контакти да се институционализират. Може да е част от фонда за научни изследвания. Управляващите ще определят темите, те ще правят заданието. В момента във фонда липсват социално-икономически проблеми. Те изобщо не са поставени като приоритет. Все едно, че България няма такива проблеми.

Може ли да се каже, че в момента потокът на предложенията е от научните среди към държавното управление. Не трябва ли да е обратното?

- Стараем се изследванията ни да са подчинени на проблеми, които са свързани с интересите на страната. Но това е по-различно. Когато проблемът или заданието се постави от правителството, ще има точен отговор, а сега може да се получи разминаване. Ясно е, че партиите не могат да се издържат от членски внос и печатни издания. Може би държавата трябва да отдели повече средства за онези партии, които са били по-успешни на изборите. Този подход ще излезе по-евтин на данъкоплатците, отколкото да се правим, че няма проблем с финансирането на партиите. Лошото сега е, че не се знае откъде идват и къде отиват парите им. Представете си как този, който знае как е получил такива пари, ще изпрати полицията да провери онзи, който му ги е дал.

Има и хора от бизнеса, които са свикнали така да получават печалбата си. Те не разчитат на добър продукт, на добра услуга, а да получат по-добра поръчка, защото преди това са платили на този от когото зависи поръчката. Същото става и с еврофондовете, а това влияе отрицателно върху имиджа на страната и ефективността на икономиката. Финансирането на партиите трябва да бъде прозрачно.

От Георги Вулов

focus-news.net

Митко Димитров: Има недооценяване на ефектите от финансовата криза

Последна редакция: 24.11.2008, 12:30 Публикуване: 24.11.2008, 12:30

Автор: finance.news.bg, focus-news.net, Тихомира МИХАЙЛОВА

Световната финансова криза е нова и непозната по същността си криза. Затова имаше недооценяване на нейните ефекти. Това каза на пресконференция **Митко Димитров – директор на икономическия институт към БАН**, предаде репортер на Агенция "Фокус". По думите на Димитров сега е най – важно да се следи развитието на кризата и нейното влияние както в страните от Европа, така и в България. Кризата е нетрадиционна. "Видя се, че има не само финансов израз, но и че засяга реалния сектор," каза той. Според него ефектът от кризата е засилване на противоречията и дефектите вътре в страната, затова и главните опасения са, че ще има увеличаване на изострянето на тези вътрешни противоречия. Димитров посочи, че Бюджет 2009 година е съставен и преследва логиката на предишните бюджети и отново има недофинансирани сектори – образование, здравеопазване. "Прекалено са големи субсидиите за държавни предприятия. Нормалните стойности са около 0,2 % от БВП, но в бюджета те многократно надхвърлят тези цифри", каза той. Излишъкът според него, който сега се поставя като стимулатор при криза, в предишните бюджети е използван като "охлаждаща мярка".

Учени: Да се създаде щаб за следене на проявленията на кризата у нас

Последна редакция: 24.11.2008, 15:25 Публикуване: 24.11.2008, 15:25

Автор: finance.news.bg, lev.bg

Правителството да създаде експертен щаб, който да следи развитието на финансовата криза у нас, предложиха учени от Икономическия институт на БАН. Според тях кризата е непозната и заради това има риск от недооценяване на последиците от нея. Учените очакват значително повишаване на безработицата догодина без обаче тя да надхвърля 10 процента. Проявленията на финансовата криза ще се усетят в повечето сектори на икономиката ни, обяви **директорът на Института по икономика към БАН Митко Димитров**. По думите му правителството трябва заедно с Европейския съюз да следи

развитието на финансовата криза. "Най-доброто поведение е непрекъснато да се следи развитието на нещата от хора професионалисти. Правителството може да си позволи да създаде такъв щаб, да се следят ключовите променливи, от които зависи по-нататък развитието на кризата и да се реагира съответно", каза Митко Димитров.

Най-сериозни проблеми заради кризата ще има секторът на строителството и недвижимите имоти, обясни **проф. Гарабед Минасян**. "Секторът, свързан с недвижими имоти, видимо ще пострада. Това може да се оцени дори положително. Той е ангажирал една пета от икономическата активност, така че влиянието му със свързаните върху темповете на БВП ще бъде в рамките на 1 процентен пункт", каза проф. Минасян. Според икономистите от БАН България няма да изпадне в рецесия и икономическият растеж ще остане положителен и догодина. От БАН прогнозираха увеличаване на безработицата с 1-2 процента заради обратния поток на емигрантите, които се връщат от засегнатите от кризата страни като Испания и Гърция. Икономистите очакват още намаляване на заетостта и номиналния растеж на заплатите у нас.

БГНЕС

БАН:Доверието в българския лев не е в криза

Последна редакция: 24.11.2008, 12:47 Публикуване: 24.11.2008, 12:47

Автор: finance.news.bg, БГНЕС

Доверието в българския лев не е в криза. Това обявиха на пресконференция учени от **Института по икономика към БАН**, предаде репортер на БГНЕС.

Още от 2007 г. се наблюдават признаци за намаляване на преките чуждестранни инвестиции, заяви **Искра Балканска** от Института. Забавянето на икономиката в развитите страни ще понижи българския износ, категорични са експертите. Страната ни запазва своята стратегическа важност за инвеститорите. Тяхното намаляване обаче ще повлияе на секторите в които те са инвестирани. 60 процента от тях са в строителството и имотите. Намалението на преките чужди инвестиции в средносрочен план може да доведе до сериозни затруднения и у нас. По отношение на работните места ефектите ще бъдат усетени в три направления- заетост, безработица и динамика на работната заплата. Работата си ще загубят хората с ниска квалификация. Очаква се и връщане на имигрантите от страните от ЕС, които в момента са в криза като Испания и Гърция.

Ниският процента на безработицата от последните 2-3 г. ще се увеличи с 1-2 процента, прогнозира **ст. н .с. Васил Цанов**. Намаляване на растежа на разходите на труд от страна на фирмите очаква той, което ще повлияе на номиналния растеж на заплатата.

Намаляване на икономическия ръст, но все пак положителен такъв в рамките на кризата". Това каза **Митко Димитров, директор на Института по икономика към БАН** пред БГНЕС. Въпреки положителните сигнали, които нашата икономика излъчва, през последните 10 г. се натрупват и проблеми, категоричен е той. Неговият съвет е да се следят ключовите промени, които влияят на кризата и да се реагира своевременно. Инвестициите в строителството за 2008 г. спрямо същия период за миналата година са скочили със 74 процента. Редно е този тренд да намалее. Реалните доходи на човек са се повишили с 3,4 процента. БНБ следва да понесе отговорността за охлаждане на кредитния ентузиазъм на банките, като малките и средни предприятия ще са по-зависими от условията на банковите кредити.

focus-news.net

Опасно е подценяването на финансовата кризата, предупреждават икономисти

Последна редакция: 24.11.2008, 13:17 Публикуване: 24.11.2008, 13:17

Автор: finance.news.bg, focus-news.net

Най-опасното е подценяването или пренебрежението на финансовата кризата. Но не по-малко лошо е съзнателно да налагаме черни краски. Това каза по време на пресконференция **Митко Димитров – директор на Икономическия институт към БАН**, предаде репортер на Агенция "Фокус". По думите му правителството трябва да има група, която да следи развитието на кризата и да реагира в конкретните моменти.

"Забавената реакция може да бъде решаващ фактор", поясни той.

Проф. Гарабед Минасян, също от Икономическия институт посочи, че за първото полугодие на годината България има 28 % ръст на инвестициите и банковата система изглежда встрани от кризата. Над 74 % са нараснали инвестициите в сферата на строителството за 2008 година в сравнение с 2007 година. Според него строителството и недвижимите имоти, въпреки това нарастване на инвестиции, за началото на годината ще бъдат най-силно засегнати от кризата. Въпреки че сме в условията на криза в България няма намаляване на реалните доходи на населението, а за първата половина на 2008 година има увеличаване с 3,4 %. По думите му кризата се заражда в САЩ още през 2001 година, като засяга финансовите и икономическите пазари и води до повсеместно свиване на всякакъв вид кредитиране. Той поясни, че рисковете от нея за България са повече вътрешни, отколкото външни. Минасян смята, че мерките, които трябва да се предприемат са изграждане на ефективна инвестиционна среда, повишен контрол върху сделките на недвижими имоти, както и контрол на паричното обръщение. Ако не се изградят ефективни институции и финансовата подкрепа от ЕС спре и равнището на корупция достигне недопустимо високи размери, то последиците ще са катастрофични, смята Минасян. Повишената инвестиционна активност на правителството е вредна за страната, каза още той.

Тихомира МИХАЙЛОВА

Икономисти от БАН изброиха грешките на кабинета

Последна редакция: 25.11.2008, 08:27 Публикуване: 25.11.2008, 08:27

Автор: finance.news.bg, Insurance.bg

Кризата е повече от липса на доверие, не на пари Мерките, които правителството взима, са крайно вредни, каза **проф. Гарабед Минасян от Икономическия институт към БАН** на дискусия за икономическата криза. Според него от ключово значение е изграждането на ефективна инвестиционна среда, а вместо това изпълнителната власт се опитва да засили присъствието си в икономиката. Нужен е по-добър контрол върху сделките с

недвижими имоти и върху паричното обръщение, посочи професорът. Ако не се изградят ефективни институции и финансовата подкрепа от ЕС спре, равнището на корупция ще достигне недопустимо високи размери и последиците ще са катастрофални.

Икономистите в БАН предлагат да се изгради специална група към кабинета, която да наблюдава ефектите от финансовата криза и да действа превантивно в най-уязвимите сектори.

Въпреки кризата, доходите са нараснали през първата половина на годината с близо 3,4%. И не се забелязва тенденция за намаляване на реалните доходи на гражданите, посочи Минасян. Неговото мнение е, че в България ликвидна криза няма, защото сме встрани от големите финансови пазари. Но е опасно да подценяваме ефектите от световната криза. Рисковете за България са повече вътрешни, отколкото външни, смята той. Строителството и недвижимите имоти ще бъдат най-силно засегнати. Банковият сектор в момента е стабилен. В преработвателната промишленост има 804 млн. евро инвестиции, но страната все още не е част от световните преработвателни мрежи, така че няма да пострада. Но ако чуждите инвеститори в сектора започнат да се оттеглят, рецесията е въпрос на време. Инвестициите за първото полугодие на 2008 г. са нараснали с 28 на сто. В сравнение с миналата година инвестициите в строителния сектор са нараснали с над 74%.

Според **ст.н. с. Васил Цанов** финансовата криза ще повлияе и на трите елемента на пазара на труда – заетостта, безработицата и динамика на работната заплата. Ако през 2007 г. имаше 30% ръст на работещите в строителството, тази година се очаква стагнация и заетите в този сектор ще намалеят. Безработицата ще нарасне най-много с 2 пункта и няма да надхвърли 10%, смята Цанов. Икономистът прогнозира свиване на номиналния растеж на работната заплата и намаляване на разходите на работодателите за труд. Това по думите му няма как да не рефлектира върху реалната заплата.

Д-р Искра Балканска е изчислила, че преките чуждестранни инвестиции са намалели с 1 млрд. евро тази година. Поскъпването на кредитите ще засегне най-силно малките фирми.

Директорът на икономическия институт Митко Димитров отбеляза, че подготовеният проектобюджет за 2009 година се води от логиката на последните няколко бюджета и отново за образованието и здравеопазването парите няма да достигат. Ученият се присъедини към оценката на проф. Минасян за държавната намеса в икономиката. Прекалено много средства се дават на държавни фирми, посочи той. За нормално се смята ниво до 0,2 % от БВП, но в предложения бюджет сумите значително го надхвърлят.

Кризата се дължи повече на липса на доверие и по-малко на липса на пари, обобща **ст.н.с. Пламен Чипев**. Според него укрепване на доверието може да се постигне чрез премахване на данъка върху дивидентите, предлагане на пакети на дружествата, които ще изградят инфраструктурни обекти, на борсата, продажба и на пакетите на държавните предприятия.

Монитор

Учени: Мерките в бюджета не стигат за справяне с кризата

Последна редакция: 25.11.2008, 08:48 Публикуване: 25.11.2008, 08:48

Автор: finance.news.bg, Монитор

Бюджет 2009 г. следва логиката на предходните бюджети. Част от заложените антикризисни мерки са правени и при предишните бюджети, а друга част са с пожелателен характер. Това заяви вчера **ст.н.с. Митко Димитров - директор на Икономическия институт на БАН**. Като пример за антикризисна мярка, която е присъствала и в предишния бюджет, но тогава е имала охлаждащ ефект за икономиката, Димитров посочи бюджетния излишък. Сред мерките с пожелателен характер той открои намаляването на срока за връщане на ДДС и намаляването на бюрокрацията. Секторите здравеопазване, образование и наука остават с недостатъчно финансиране, а субсидиите на държавните предприятия са прекалено подсилени и многократно надхвърлят нормалния дял от 0,1-0,2% от БВП, каза още Димитров. Правителството е предприело и действия, които са в правилна посока, допълни той. По думите на Димитров най-доброто, което може да се направи, е да се създаде група, която да следи непрекъснато развитието на кризата и своевременно да реагира. При сегашната ситуация еднакво опасни са както подценяването на кризата, така и изтъкването ѝ в "черни краски".

Най-засегнат от кризата ще бъде секторът на недвижимите имоти, заяви **проф. Гарабед Минасян**. Спадането с 20% на котировките на българските облигации може да послужи за обратното им изкупуване, а вече има пример от 1999 г., когато дълг от близо 1 млрд. USD е бил изкупен обратно за 16.7 цента на долар, допълни той.

Инвестициите в България се забавят

Последна редакция: 03.12.2008, 09:45 Публикуване: 03.12.2008, 09:45

Автор: finance.news.bg, stroitelstvo.info

Сектор "Строителство" ще бъде един от най-засегнатите. За една година преките чуждестранни инвестиции в България са намалели с 1 млрд. евро, а сектор "Строителство" е най-заstrasен от настъпилата икономическата криза. Това споделиха **учени от икономическия институт към БАН** за развитието на икономиката на страната.

В същото време реинвестираната печалба остава на едно и също равнище, съобщи **ст.н.с. Искра Балканска**. В строителство и имоти са били насочени 60 процента, или 3.2 млрд. евро през миналата година, посочи още Балканска. Кризата обаче бавно, но сигурно навлиза в този сектор.

Според **ст.н.с. Васил Цанов** заетостта в сектора е нараснала с 30 процента през последните няколко години и неговата прогноза е, че кризата ще доведе до стагнация на този пазар. Той добави, че "засега няма изражение на очакваната криза на пазара на труда на макроикономически равнище, а само в отделни сектори".

Проф. Гарабед Минасян смята, че секторът с недвижими имоти ще пострада най-много.

Това е нова и непозната до този момент криза, за която няма известни противодействащи мерки, смята **ст.н.с. Митко Димитров, директор на Икономическия институт на БАН**. Учените са на мнение, че едно от важните неща, които трябва да се направят, е да се следи развитието на кризата в международен

мащаб и да не се допускат грешките на останалите страни в България. В тази връзка икономистите предлагат правителството да сформира антикризисен щаб, който да подпомага борбата срещу финансовата криза. Икономистите критикуваха бюджета за 2009 г., като според тях той следва логиката на предходните. Един от основните проблеми според тях е, че субсидиите за държавните предприятия надхвърлят многократно нормата от 0.1-0.2 процента от БВП. В същото време сектори като здравеопазване и образование остават недофинансирани.

Малките и средните предприятия ще бъдат най-засегнати от кризата и намаленото кредитиране. Това прогнозира Искра Балканска. Според нея износът е намалял значително, като е достигнал най-ниско ниво за последните 20 години. В тази връзка се очаква значително повишаване на безработицата, която обаче няма да надвиши 10 процента през следващата година.

Според икономистите от БАН трябва да се преосмисли държавната политика по отношение на пазара на труда, особено когато се очаква много български емигранти да се приберат в родината, след като са загубили своята работа в чужбина. Отчетите на БНБ показват ясно свиване на инвестициите в строителството. През третото тримесечие на 2008 преките чуждестранни инвестиции са достигнали стойности близки до тези от началото на 2006 г. Тенденцията през тази година показва намаляване на инвестициите в този сектор. В края на септември 2008 направените инвестиции са намалели с 29 процента в сравнение със същия период на миналата година. Подобна е и ситуацията в сектор "Операции с недвижими имоти, наемодателска дейност и бизнес услуги". Според БНБ преките чуждестранни инвестиции са намалели в сравнение с миналата година. В края на третото тримесечие на 2007 те са били на стойност 1.78 млрд. евро, а за същия период на настоящата година са спаднали до 919.7 млн. евро. Добивната промишленост също бележи спад, като от 13.4 млн. евро инвестиции през деветмесечието на 2007 се свиват до 11.2 млн. евро за същия период през 2008. Не остава незасегнато и финансовото посредничество. През третото тримесечие на 2008 г. направените инвестиции в сектора са на стойност 980.1 млн. евро, а за същия период на 2007 те са 1.23 млрд. евро. Силно засегнат е и сектор "Хотели и ресторанти", който от инвестиции в размер на 120.9 млн. евро през деветмесечието на 2007 губи над 100 млн. от тях и през същия период на 2008 отчита само 19.1 млн. евро инвестиции. Има и такива сектори, които бележат ръст. Сред тях е преработваща промишленост, в която за цялата 2007 стойността на инвестициите е била 245.5 млн. евро, а само за първите 9 месеца на 2008 те вече са 596.7 млн. евро.

Георги МИНЕВ